

Länsstyrelsen
Örebro län

Åsa Ödman

010-2248441

asa.odman@lansstyrelsen.se

1(7)

Yttrande
2016-10-17

Dnr 101-4150-2016

Yttrande över remiss En klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige, SOU 2016:47

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Örebro län ställer sig i huvudsak positiv till det mesta i förslaget, men lämnar här kommentarer om vissa förtydliganden och utvecklingsmöjligheter.

Länsstyrelsen i Örebro län ser positivt på att samhällsplaneringen får en tydlig plats i arbetet för att minska klimatutsläppen.

Länsstyrelsen i Örebro län tycker att det är bra att det sätts sektorsspecifika mål för transporterna.

Synpunkter som bör beaktas i det fortsatta arbetet

För att målen ska nås anser Länsstyrelsen i Örebro län, precis som utredningen skriver, att det krävs skarpa styrmedel och uppföljningar som sker regelbundet på både nationell och regional nivå. Arbetet med att minska klimatpåverkande utsläpp måste ske inom alla samhällets sektorer om det ska vara möjligt att nå målen. Här får man inte glömma energieffektiviseringens betydelse för att minska växthusgaserna.

Länsstyrelsen i Örebro län ser att energi- och klimatstatistiken behöver fortsatt utvecklas, dels så att utsläppen kan mätas konsumtionsbaserat oavsett var produktionen sker, dels så att tillgänglig statistik blir enkel att använda. Idag krävs mycket efterarbete av till exempel SCBs statistik, och i vissa delar räknar man bara om de nationella uppgifterna vilket ger svårigheter med lokal och regional uppföljning.

Vidare efterfrågar Länsstyrelsen i Örebro län en förändrad syn på samhällsekonomin, så att man inte enbart ser de direkta kostnaderna vid en

investering eller åtgärd, utan även kan ta hänsyn till senare uppkommande klimatanpassningskostnader pga. att klimatåtgärder inte gjorts initialt.

Synpunkter på kapitel 3.3.1

Länsstyrelsen i Örebro län saknar följande styrmedel i tabell 3.1:

Sektorsövergripande:

- Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning. Det finansierar bland annat länsstyrelsernas uppdrag att leda och samordna det regionala energi- och klimatarbetet:
<http://www.energimyndigheten.se/energieffektivisering/stod-och-bidrag/lokal-och-regional-kapacitetsutveckling-for-klimat--och-energiomställning/>
- De regionala strukturfonderna . Av särskilt intresse är det nationella regionalfondsprogrammet som finansierar projekt för energieffektivisering i små- och medelstora företag i hela landet.

Industri:

- Miljöbalken
- Lagen om energikartläggning i stora företag

Transport:

- Plan- och bygglagen

Jordbruk:

- Miljöbalken; större lantbruk klassas som miljöfarlig verksamhet och prövas enligt miljöbalken .

Synpunkter på kapitel 6.6

Förslag från miljömålsberedningen: Ge Boverket och Naturvårdsverket i uppdrag att utveckla en samordnad vägledning för miljöbedömningar till regelverken för samhällsplanering (såsom plan- och bygglagen, infrastrukturlagstiftningen, regelverken för det regionala utvecklingsarbetet samt miljöbalken) för en mer samordnad planering där klimatmålen kan uppnås genom att ge mer tyngd åt de viktigaste miljöaspekterna i varje planprocess.

Länsstyrelsen i Örebro län är positiv till förslaget, vilket ligger i linje med tidigare lämnat förslag från länsstyrelserna och SKL. Länsstyrelsen i Örebro län vill även framhålla behovet av tydliga verktyg för uppföljning, och möjlighet till åtgärder, i de fall lagen inte efterlevs.

Förslag från miljömålsberedningen: Ge Boverket i uppdrag att ta fram vägledning för hur länsstyrelserna ska vägleda kommunerna tidigt i planprocessen utifrån ett helhetsperspektiv som omfattar avvägningar mellan olika samhällsintressen för en minskad klimatpåverkan.

Länsstyrelsen i Örebro län ser positivt på förslaget, och vill framhålla vikten av att vägledningen inkluderar tydliga direktiv och prioriteringar i avvägningen mellan olika samhällsintressen för en minskad klimatpåverkan. Länsstyrelsen vill också framhålla möjligheten att utveckla uppdraget så att Boverket tillsammans med Naturvårdsverket, Energimyndigheten och länsstyrelserna även får i uppdrag att utveckla uppföljningen av översiktsplanen. Detta för att ge ett underlag till såväl den nationella som regionala uppföljningen av miljö kvalitetsmålen, och en bild av hur kommunernas arbete med hållbar utveckling fortgår.

Förslag från miljömålsberedningen: Ge Boverket och länsstyrelserna, i samarbete med Sveriges kommuner och landsting (SKL), i uppdrag att genomföra en kunskapshöjande insats hos de aktörer som ansvarar för samhällsplaneringen i att använda miljöbedömningsverktyget så att samhällsplaneringen styr mot klimatmålen. Även övriga aktörer inom samhällsbyggandet bör ges möjlighet till kunskapshöjning om planeringssystemet och dess tillämpning.

Länsstyrelsen i Örebro län är positiv till förslaget, vilket ligger i linje med tidigare lämnat förslag från länsstyrelserna och SKL. Länsstyrelsen anser att tidigare genomförda insatser för kompetensutveckling kring PBL har varit framgångsrika, och att det finns erfarenheter från dessa att ta tillvara i sammanhanget.

Förslag från miljömålsberedningen: Ge berörda myndigheter i uppdrag att i samband med ovan beskrivna insatser utreda behovet av ändringar i gällande regelverk för att samhällsplaneringen i ökad grad ska styra mot klimatmålen.

Länsstyrelsen i Örebro län är positiv till förslaget.

Under Miljömålsberedningens bedömning på sid 199 står att "Vissa kommuner, till exempel kommuner med lägre befolkningstal, kan behöva

stöd inom klimat- och energiområdet" respektive "Staten kan också använda ekonomiska styrmedel till kommuner och landsting för att stimulera lokalt och regionalt miljö- och klimatarbete".

Länsstyrelsen i Örebro län delar dessa bedömningar och föreslår att:

- Särskilda resurser riktas till kommunerna för att anställa energi- och klimatstrateger, för att integrera klimatfrågan i alla politik-/verksamhetsområden på lokal nivå. Det motsvarar det uppdrag länsstyrelserna har på regional nivå. Länsstyrelserna bör ges en vägledande roll för strategierna, i likhet med genomförandet av det tidigare energieffektiviseringsstödet (EES).
- Satsningen på Lokal och regional kapacitetsutveckling utökas, för att möjliggöra spridning av goda erfarenheter samt projekt för att ta fram lokala och regionala underlag för till exempel avvägningar mellan klimat- och energiaspekter och andra samhällsmål.

Miljöprövning/miljötillsyn/miljöskydd

De tjänstemän som arbetar med miljöbalkens delar om prövning och tillsyn av miljöförlig verksamhet träffar dagligen många företag över hela Sverige. Energi och klimat är några av de frågor som hanteras. Miljöprövning och miljötillsyn är ett viktigt verktyg för att kommunicera statens förväntningar och krav inom miljöområdet till näringslivet. Trots detta nämns inte detta viktiga styrmedel alls i den del som handlar om klimatstrategi i Miljömålsberedningens andra delbetänkande.

Miljöbalkens delar om prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet är ett bra styrmedel för klimat- och energiomställningen i företag. Kraven är att ha kunskap om energianvändningen och att genomföra skäligen åtgärder. Avvägningen bidrar därför till klimatmålen och stärker samtidigt företagets konkurrenskraft. För att underlätta för företagen anser Länsstyrelsen i Örebro län att:

- *Egenkontrollförordningen* behöver förtydligas så det klart framgår att verksamheter behöver skaffa sig kunskap om sin energianvändning genom energi-kartläggning, analysera lämpliga åtgärder och utarbeta åtgärdsplaner samt sist men inte minst fortlöpande genomföra skäligen åtgärder. Förtydligande i denna förordning förenklar för myndigheter och ger verksamhetsutövarna tydliga signaler om samhällets förväntningar/krav.
- *Kraven på energikartläggning mm behöver samordnas* mellan miljöbalken och lagen om energikartläggning för större företag. I framtiden bör energikrav implementeras genom miljöbalken istället för genom särslagstiftning. Det förenklar för företagen att ha endast en tillsynsmyndighet.

Synpunkter på kapitel 6.6.2

Myndigheterna ska ta fram förstudier och vägledningar, sid 211

I det andra stycket beskrivs att Miljömålsrådet identifierat ett behov av ökad miljöintegrering i det regionala tillväxtarbetet, samt att Tillväxtverket och Energimyndigheten med flera aktörer genomför en förstudie under 2016. Studien syftar till att ge förslag till insatser regionalt och nationellt. Länsstyrelsen i Örebro län ser positivt på det arbete som startat.

Länsstyrelsen i Örebro län vill i sammanhanget framhålla möjligheten att ge länsstyrelser och regionalt tillväxtansvariga i uppdrag att samverka kring frågor om energi- och klimatomställningen samt hållbar tillväxt. Så sker på många håll redan idag, men ett tydligt uppdrag skulle säkerställa att det görs strukturerat över hela landet. Dessutom skulle det understryka vikten av att nationella och regionala miljö- och klimatmål inarbetas i det regionala utvecklingsarbetet med tillhörande utvecklingsplaner/-strategier.

Länsstyrelsen i Örebro län anser därutöver att genomförandet av konkreta åtgärder som bidrar positivt till både hållbar tillväxt och energi- och klimatomställningen, skulle förstärkas med länsstyrelserna som beslutande i stadsmiljöavtal och åtgärder inom Klimatklivet. Länsstyrelserna har det breda uppdrag och kompetens som krävs för att avväga mot olika samhällsmål, tillsammans med en mycket god lokal och regional kännedom och kontaktnät.

Synpunkter på kapitel 13 och 14

Utredningen presenterar en omfattande och bra problemanalys i kapitel 14. Trots att luftkvaliteten avsevärt förbättrats i Sverige de senaste åren orsakar luftföroreningar stora hälso- och produktionskostnader, motsvarande 1 % av BNP. Ansvar för att övervaka luftkvaliteten ligger på kommunerna. Men stora kostnader och krav på spetskompetens för att kontrollera luftkvalité innebär att vissa kommuner inte tar det ansvar de är skyldiga att ta. Samtidigt är tillsynen över kommunernas arbete inom luftområdet mycket bristfällig. Naturvårdsverket har ansvaret att följa upp luftmiljöarbetet i Sverige men något tillsynsansvar över kommunernas arbete saknas inom luftmiljöområdet. Länsstyrelsen i Örebro län menar att det finns risk att luftkvaliteten i Örebro län positivt överskattats på grund av brister i genomförande av luftkontrollen i länet eller i alla fall är kunskapen om luftkvaliteten i länet mycket bristfällig. Vi lämnar därför kompletterande förslag till ett av förslagen i kapitel 16.

Synpunkter på kapitel 15

Länsstyrelsen i Örebro län anser att det är bra att ett mål för ökad andel transportarbete till fots, cykel och kollektivtrafik införs. Den kommunala planeringen är ett viktigt verktyg i arbetet mot etappmålen. Naturvårdsverket och Boverket bör därför tillsammans få ett uppdrag att ta fram en strategi med förslag till åtgärder för att nå målet.

Länsstyrelsen i Örebro län välkomnar även förslaget att införa ett etappmål om begränsning av utsläpp från småskalig vedeldning. Länsstyrelsen i Örebro län anser att det skulle vara bra både ur klimatsynpunkt och ur luftvårdssynpunkt att fasa ut gamla vedpannor. Miljömålsberedningen föreslår ytterligare utredning, men Länsstyrelsen i Örebro föreslår att man utifrån de gamla utredningarna redan nu kan sätta in styrmedel för att genomföra en utfasning. Länsstyrelsen i Örebro läns uppfattning är att det bör ske genom ett ekonomiskt bidrag till dem som fasar ut en gammal panna. Det skulle spara resurser i kommuner och på länsstyrelser jämfört med att förbjuda pannorna och därefter tillsyna att byte sker.

Länsstyrelsen i Örebro län anser att Naturvårdsverket även bör ges i uppdrag att ta fram förslag om hur miljömålet ska följas upp inklusive förslag till miljöövervakning med lokal utgångspunkt.

Synpunkter på kapitel 16.2.1

Beredningens förslag: Utred skyndsamt orsakerna till bristerna i systemet med miljö kvalitetsnormer och åtgärdsprogram för luft och ta fram förslag till förbättring av systemet.

Länsstyrelsen i Örebro län samtycker till förslaget, men anser att utredningen även bör omfatta förslag till åtgärder för att säkerställa att alla kommuner kontrollerar luftkvaliteten i den utsträckning som luftkvalitetsdirektivet och dess svenska lagstiftning anger.

Synpunkter på kapitel 16.2.2

Beredningens förslag: Tidigarelägg införande av ekodesignkraven för vedpannor enligt Boverkets förslag och snabbutred möjligheterna att även tidigarelägga införandet av ekodesignkraven för rumsvärmare. Ändra i Plan- och bygglovsförordningen så att även byte av eldstad omfattas av anmälningsplikt så att inga pannor eller rumsvärmare som inte uppfyller gällande krav får installeras.

Länsstyrelsen i Örebro är positiv till förslaget, men anser också att en skrotningspremie på gamla pannor bör införas snarast. Exemplet från

Yttrande
2016-10-17

Dnr 101-4150-2016

Danmark visar att det är en effektiv åtgärd, och en skrotningspremie spar resurser för kommunerna jämfört med att gå tillsynsvägen.

I detta ärende har länsråd Kjell Unevik beslutat. Energi- och klimatstrateg Åsa Ödman har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningscheferna Magnus Ekelund och Anita Noren, enhetscheferna Malin Rosen, Thomas Börjesson och Katja Sällström samt miljöstrateg Ylva Gjetrang samt miljömålssamordnare Erik Göthlin deltagit.

Örebro 2016-10-17

Kjell Unevik

Åsa Ödman